

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||

Johannes <Damascenus>

Parisiis, 1577

De ijs qui eleemosynam minimè faciunt, sed auaritia & tenacitate laborant, pecuniæque desiderio flagrant. cap. xvii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

bene de a tatem animique inductionem attinet, id munus exequentur. Ac sanè, quo ij qui potuerint, **F**
 Ejs merè eodè quoque honore afficientur qui voluerint, quorumque animi inductio par fuerit, etiam
 di volun- si opibus & copiis alij superiores extiterint.

tas pre- Eleemosynas quidem faciendas esse Scriptura docet, sed cum iudicio, atque iis qui pro-
 mio non merentur. Et quemadmodum agricola non promiscuè omnem agrum, sed bonum ac fecun-
 carebit, dum conferit, ut ex eo fructus colligat: eodem modo serendum est beneficium in viduas,
 simile. in pupillos, in calamitosos: ut per eorum orationes fructum verem ex ipsis conse-
 quamur.

Et quo quispiam de proximo benè mereri potest, nisi id faciat, alienus à Dei amore esse
 indicabitur.

Nec præstantius, nec humanius quicquam est, quàm misereri, ac beneficia dare: quando- **G**
 quidem nec Deo quoque quicquam ea re potius est.

Psal. 40. Beatum sanè est super omnem pauperem & egenum intelligere: quò nimirum pruden-
 Delectus ter egeno ac pauperi quis tribuat, maiore videlicet cura ac diligentia ijs prospiciens, qui ob
 in benefi- virtutem aut pietatem in paupertatem ac penuriam inciderunt, aut etiam in eos, quos mor-
 cius dan- bi vel casus aliqui in egestatem coniecerunt, quàm in eos, qui ob flagitia, vel profusos sum-
 dis adhi- ptus in paupertatem reducti sunt.

bendus est. Hospes & pauper Dei collyrium sunt. Qui eos exceperit, confestim oculorum usum
 Euagr. recuperabit.

Nilus. Planam & facilem viam eleemosyna munit.

Rerum omnium dominus ita demum à te alitur, cù in pauperes beneficij aliquid cõfers. **H**

Quicquid beneficij atque eleemosynæ pauperibus impertis, id Christus sibi vendicat.

Mat. 25. Esuriri enim, inquit, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere.

Philo. Diuitiarum pulchritudo non in crumenis, sed in subleuanda pauperum inopia sita est.

De ijs qui eleemosynam minimè faciunt, sed auaritia & tenacitate
 laborant, pecunieque desiderio flagent.

CAP. XVII.

Job. 5.
24.

INIVSTI OS obstruetur. Quæ illi seminauerint, iusti come-
 dent: ipsi autem ex malis non eripientur. Impij terminos
 transtulerunt, diripuerunt greges, & pauerunt eos. A sinum
 pupillorum abegerunt, & abstulerunt pro pignore bouem
 viduæ. Subuerterunt pauperum viam, & opprælerunt pariter
 manfuetos terræ. Qui seminant dolores, metunt eos. Flan-
 te Deo percunt, & spiritu iræ eius sunt cõsumpti. Ipse no-

uit opera iniquorum: videns autem scelerata, non negliget. Non est locus, vbi
 abscondantur qui faciunt iniqua. In vanum laboravit: diuitias aggressit, de qui-
 bus non comedet. Multorum enim imbecillium domos cõfregit: victum autem
 pupillorum rapuit, & non stetit. Non est ipsi salus in bonis suis. In desiderio suo **K**

22. extinguetur. Omnis autem necessitas super eum veniet. Caue ne facias iniusta.

Abstulisti pignus fratrum tuorù sine causa, & nudos spoliasti vestibus. Aquam
 lasso non dedisti, & esurienti subtraxisti panem. Viduas dimisisti vacuas, & lacer-
 24. tos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis, & conturbat te
 formido subita. Rapuerunt pupillum ab vberè: & eum qui ceciderat, humili-
 uerunt. Nudos eiecerunt vacuos, & esurientibus abstulerunt buccellam. Viam
 iustitiæ non ambulauerunt, nec per semitas eius inceserunt. Sciens autem Domi-
 nus eorum opera, tradidit eos in tenebras. Væ & perditio iniusto. Conteran-
 27. tur omnes iniusti tanquam lignum incurabile. Diuitiæ iniquè congregatæ
 euomentur. Si comportauerit tanquam terram argentum, & vestimenta licut
 lutum præparauerit, præparabit quidem, sed iustus vestietur illis, & argentum in-
 nocens

A nocens diuidet. *Ædificauit sicut tinea domum suam: & sicut aranea opes eius.*
 Vultus Domini super facientes mala: vt disperdat de ciuitate Domini omnes facientes mala: Ne timueris, cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius, &c. Virum iniustum mala capient in inferitu.
 Dixit Elifeus ad Giezi, Vnde venis? Qui respondit, Nō iuit seruus tuus quomam. At ille ait, Nōne cor meum in præsenti erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum & vestes, vt emas oliueta, & vineas, & oues, & boues, & seruos, & ancillas. Sed & lepra Naaman adhærebit tibi & semini tuo vsque in sempiternum.

B Qui parcus est in donis, iracundiam magnam excitat. Diues proponit amicos multos. Diuites pauperibus imperabunt. Sapiens est apud se diues. Substantia, ad quam festinatur cum iniquitate, minuetur. Non proderunt thesauri iniquis. Qui auertit faciem suam à paupere, in magna inopia erit. Exitum affert corpori suo, qui immisericos est. Viscera impiorum misericordiæ expertia sunt.

Auarus non implebitur pecunia. Pecuniæ obediunt omnia. Est malum quod vidi sub Sole: Vir cui dedit Deus diuitias & substantiam & honorem, & nihil deest animæ suæ ex omnibus quæ desiderat: nec tribuit ei potestatem vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud.

Chanaan, in manu eius statera dolosa: calumniam dilexit.

C Væ qui multiplicat non sua: vsquequod aggrauat contra se densum lutum? Nunquid non repente consurgent qui mordeant te, & fuscitabuntur lacerantes te? Væ qui congregat auaritiam malam domi suæ, vt sit in excelso nidus eius.

Væ qui coniungitis domū ad domū, & agrū agro copulatis vsque ad terminū loci. Laqueus pauperis est in domibus vestris. Quid vos iniuria afficitis populum meū, & faciem pauperum confunditis, dicit Dominus? Ego dedi eos in manus tuas: & tu non dedisti eis misericordiam. Cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis. Manus enim vestre sanguine plenæ sunt.

Impij quasi mare feruens, quod non potest quiescere. Abstine ab iniustitia: & non timebis, nec tremor appropinquabit ad te.

D Hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius, & filiarum eius: & manum egeno & pauperi non porrigebant. Et eleuata sunt, & fecerunt abominationes coram me. Populus exprimentes iniustitiam, & rapientes prædam, pauperem & inopem opprimentes, nec cum aduena versantes, vt æquum erat. Mater tua leæna inter leones cubuit, in medio leunculorum enutriuit catulos suos. Et eduxit vnum de leunculis suis, & leo factus est, & didicit capere prædam, hominemque comedere. Tu es terra immunda, & non compluta in die furoris iræ meæ. Principes eius in medio eius, quasi lupi rapientes prædam, & ad deuorandas animas.

E Auari oculus non impletur parte. Conteret Dominus lumbos immiseri- cordium. Noli gaudere ob possessiones iniquas. Non enim proderunt in die vindictæ & obductionis. Non effugiet rapinam peccator. Qui ædificat domum suam impendiis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hyeme. Leo venationi insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitates. Qui sacrificat ex iniustis opibus, huius sacrificium est contaminatum. Opes iniquorum tanquam flumina exsiccabuntur: & vt tonitru magnum in pluuia resonabunt.

Qui offert sacrificium de bonis pauperum, est velut qui macerat filium coram patre suo. Bene non erit ei, qui assiduus est in malis: nec ei, qui elemosynam non largitur. Panis indigentium vita pauperum: qui hanc aufert, vir sanguinum est. Bona est substantia, cui non est peccatum in conscientia. Peruigilium diuitiarum macerat carnes: & sollicitudo earum somnum pellit. Qui amat aurum, non iustificabitur. Multi dati sunt auri casus: & facta est in specie eius perditio eorum. Lignum offensionis est aurum sacrificantium: væ illis qui

3. sectantur illud, & omnis imprudens deperiet in illo. Venatio leonis onager F
in eremo: sic & pascua diuitum sunt pauperes. Diuiti decepto multi recuperato-
res: locutus est superba, & iustificauerunt eum. Diues locutus est, & omnes ta-
cuerunt: & verbum illius vsque ad nubes peruenit. Secundum vires hominis,
31. sic & indignatio eius: & secundum diuitias ipsius exaltabit iram suam. Bea-
tus diues, qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec spera-
uit in pecuniæ thesauris. Quis est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabi-
lia in vita sua. Quis probatus est in illo, & perfectus est, & erit illi gloria æterna?
Quis potuit transgredi, & non est transgressus? & facere mala, & non fecit? Ideò
stabilita sunt bona eius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis ec-
clesia sanctorum. Est qui ab attentione & cordis compressione diuitias col- G
11. ligit: & relinquet eas aliis, & morietur. Qui aceruat ex animo suo iniuste, a-
14. liis congregat: & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est,
cui alij bonus erit? Fili, pro modulo facultatum tuarum beneficum te præ-
be.
- Mat. 19. Dixit Iesus discipulis suis, Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in
regnum cœlorum. Et iterum dico vobis, quia facilius est camelum intrare per
foramen acus, quam diuitem intrare in regnum Dei. Auditis autem his, disci-
puli eius mirati sunt valde, dicentes, Quis ergo poterit saluus esse? Et aspiciens
Iesus, dixit illis: Apud homines impossibile hoc est, apud Deum autem omnia
possibilia sunt. H
- Luc. 12. Hominis cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit, &c.
6. Væ vobis diuitibus: quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui fa-
turati estis: quia esurietis. Væ vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebi-
tis. Disceditis à me omnes operarij iniquitatis. Illic erit fletus & stridor den-
tium.
1. Cor. 6. Quare non potius iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?
Sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, idque fratribus. An nescitis quia iniqui re-
gnum Dei non possidebunt?
- Coloss. 3. Qui iniuriam facit, recipiet id quod iniquè egit. Non enim est personarum
acceptio apud Deum. I
1. Thess. 4. Nò supergredi, nec fraudare in negotio fratrem suum. Quia vindex est Deus
de omnibus his.
2. Tim. 2. Abstineat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen Domini.
Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum, & in deside-
ria multa & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix
enim omnium malorum est auaritia, quam quidam appetentes, errauerunt à fide,
& inseruerunt se doloribus multis.
- Iac. 5. Diuites, plorate vlulantes in miseris quæ accident vobis. Diuitiæ ve-
stræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis consumpta sunt. Au-
rum vestrum & argentum æruginauit, & ærugo eorum in testimonium vo- K
bis erit, & comedet carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram
2. in extremo die. Iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecerit mi-
sericordiam. Si frater aut soror nudi sint, indigeantque victu quotidia-
no, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini, & fa-
turamini, non dederitis autem quæ necessaria sunt corpori, quid prode-
rit?
2. Pet. 2. Nouit Dominus pios ex tentationibus eripere, iniustos autem in diem iudi-
cij excrucianos referuare.
1. Io. 3. Qui habet substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessita-
tem habentem, & clausit viscera sua, quomodo charitas Dei manet
in eo?

A Audi, quæso, Salomõhem: Ne dicas, Vade & reuertere, & cras dabo tibi. Nescis enim quid paritura sit superuentura dies. O quæ præcepta contemnis, ac pro nihilo ducis! Tristes es, & quæ eiusmodi, quem vix quisquam conuenire possit, vt qui occursum hominum fugias, ne vel tantulum quippiam de manibus eicere cogaris. Vnam hanc vocem nosse: Non habeo, nec dabo: pauper enim sum. Ac sanè pauper es, atque omni boni expers, vacuus charitate, vacuus humanitate, vacuus fide in Deum, vacuus spe æterna: Fac saltem in bonorum tuorum partem fratres tui vnà cum tuis veniant. Quod postredie labefactabitur, egentibus hodierno die tribue. Extrema auaritia genus est, ne ea quidem, quæ corrumpuntur, cum egentibus communicare. At inquis, Quem tandem iniuria afficio, dum, quæ mea sunt, premo ac retineo? Quænam autem, quæso, tua sunt? An non nudus es natus? An non vtero excidi-

Basil. hõs
in illud
uar. De-
strua hor-
rea mea.
Auarus
verè pau-
per est.
Iob. i.

B sti? An non rursum nudus in terram reuertèris? Quæ autem nunc habes, vnde tibi contigerunt? Si à fortuna dixeris, impius es, vt qui Creatorem non agnoscas: nec ei, à quo ea accepisti, gratiam vllam habeas. Si autem à Deo ea te habere confiteris, affer iam causam, quam obrem acceperis. Num iniquus est Deus, qui ea, quæ ad degendam vitã attinent, nobis haud æquè distribuit? Ecquid est, cur tu opibus abundes, ille contra egeat? An non omnino, vt & tu benignitatis ac fidelis administrationis mercedem referas, & ille ingentibus patientia præmiis ornetur? Siccine verò, cum tu vastissimo atque inexplebili auaritia tua sinu omnia coërceas, nemini te iniuriam inferre censes, tot homines eorum vsu spoliatis? Quis est auarus? An non is, qui eo, quod satis sit, non acquiescit? Quis spoliator? An non qui sua cuique eripit? Tunc igitur auarus ac spoliator non es, qui ea, quæ administrationis causa suscepisti, tua ducis? Si, qui homini vestem detrahit, citra controversiam fur est, qui nudus non induit, cum id facere possit, aliõne nomine appellari debet? Famelicus est panis ille quem retines: nudi, vestimentum quod in arcis asseruas: eius, qui calceis caret, calcei illi, qui apud te corrumpuntur: egentis, illud aurum, quod humi defossum habes. Ac proinde tot homines iniuria afficis, quot sunt, quibus præbere poteras.

Cur Deus
quosdam
diuites,
quosdam
pauperes
esse volue-
rit.

Quid tandem est, quæso, quod prohibeat, quominus piæ largitioni studeas? An non in promptu est qui egeat? An non plena sunt horrea? An non parata merces? An non mandatum lucidum? Famelicus tabe conficitur: nudus frigore riget: debitor ab importuno creditore strangulatur. Et tu elemosynam in posterum diem reuicis?

D Omnia in auri naturam mutari optas, atque id pro viribus excogitas. Quid enim est, quod auri causa non moueas? Frumentum tibi aurum efficitur: vinum in aurum concrescit: lana in aurum vertuntur. Quicquid comminisceris, aurum tibi cõciliat. Ipsummet aurum seipsum gignit, vt potè foenoris maiorem in modum auctum. Nec satietas vlla oboritur, nec cupiditatis meta inueniri potest.

Auari
omnia in
aurum mu-
tant.

Quantò magis opibus augetis, eò magis charitate minueris. Quid mœres, ò homo, caduca proiciens, ac cœlorum regnum recipiens? Cur petenti negas, ac dare recusas, cum interim innumeratas sumptus occasiones comminiscaris? Quid Iudici respondebis? Qui parietes vestis, hominem non induis. Qui equos ornas, fratrem parum decore vestitum negligis. Qui frumentum corrumpi sinis, fame laborantes non alis. Qui aurum defodis, eum qui fame strangulatur, contemnis.

Hom. ad
diuit.

E Quemadmodum qui scalas ascendunt, semper ad sublimiorem gradum pedem efferentes, non prius consistunt, quam ad supremum gradum peruenerint: eodem modo nec diuites congerendarum opum finem faciunt, quousque altissime prouecti, ex sublimi ruentes, se ipsos comminuant.

simile.

Quantum oculus prospicit, tantum quoque auarus concupiscit. Non saturatur oculus visu: nec auarus inquam accipiendo saturabitur. Infernus nunquam dixit, Sufficit: eodem modo nec auarus inquam dixit, Satis est. Quando presentibus vtèris? quando ex ipsis fructum capies, cum in adipiscendi labore semper districtus sis? Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, vt proximo aliquid abstrahatis. Tu autem quid facis? An non sexcentas rationes prætexis, vt, quæ proximi sunt, accipias? Vicini domus, inquis, lumibus meis officit, tumultum ciēt, aut id, quod à domo meo aberrat, excipit: aut aliquid aliud causatus, nõ antè eum exagitare, vexare, trahere, ac distorquere desinis, quam ipsum in eam necessitatem adduxeris, vt ex adibus suis aliò migret. Quid enim, quæso, is-

Prou. 27.

Esa. 5.

3. Reg. 21. raelitam illum Naboth interemit? An non vinea ipsius cupidites, qua Achab ardebat? **F**
 Malus in vrbe, malus ruri contubernalis auarus est. Mare fines suos agnoscit, nox veteres terminos non excedit: at aurius non vetustate mouetur, non limites illos agnoscit, non successioni seruis indulget: sed ignis impetum imitatur, omnia inuadit, omnia populatur. Ac
 simile. quæadmodum fluij ex paruo initio orti, ac deinde per tacita incrementa intolerabile quoddam augmentum sensim adepti, cursus sui cupiditate, quicquid obuium habuerint, secum trahunt: sic qui ad ingentem potentia magnitudinem perueniunt, ex his, quos iam oppreserunt, parta grauius nocendi facultate, per eos deinceps alios subigunt.

Quid igitur postea? An non tres dumtaxat terra cubiti te expectant? An non paucorum lapidum mola, mæsera carni custodiendæ par erit? Cuiusnam gratia laboras? Cuius gratia in scelera prorumpis? Quid manibus sterilitatem colligis? Atque vinam sterilitatem, ac non potius materiam igni sempiterno. An non aliquando ex hac temulentia emerget? An non animi sanitatem recipies? An non ad teipsum redibis? An non ante oculos tribunal Christi tibi propones? Quid tandem purgandi tui causa allaturus es, cum undique te cingentes ij, qui abs te iniurias acceperunt, coram iusto iudice aduersum te vociferabuntur? Quid igitur facies? Quos patronos conduces? Quos testes adhibebes? Quonam pacto iudicem eum, cui fucus fieri non potest, inspectes? Illic orator non est, illic nullum verborum lenocinium, quod iudici veritatem surripere queat. Not. comitantur assentatores, non opes, non dignitatum flatus. Vacuus amicis, vacuus adiutoribus, nullius patrocinio subnixus, omni excusatione carens, ignominiæque suffusus relinqueris, tristis, mæstus, ab omnibus desertus, metu perditus ac profligatus. Quoquò enim oculorum aciem cõuerteris, perspicuas malorum imagines cernes, hinc pupilli lachrimas, illinc viduæ gemitus, aliunde pauperes quos pugnis contundebas, famulos quos flagris lacerabas, vicinos quibus stomachum mouebas. Omnia in te insurgent: malus flagitiorum tuorum chorus undique te obsidebit. Vt enim

simile. Umbra corpus, sic animas peccata comitantur, ea, quæ quisque in vita gesserit, perspicue respiciet. Ob idque nullus illic inficiationi locus est: Verum impudentibus os obturatur. Ipse enim actiones aduersus quemque testimonium dicunt: non quòd vocem emittant, sed quòd tales appareant, quales a nobis gestæ sunt. Quonam autè modo res vsque adeo hortestimo - rendas oculis tibi subiicere queam? Nimirum si audieris, ac mentem submisseris. Diei illius tibi in mentem veniat, in quo Dei ira de cælo reuelabitur. Dies ille tibi animo obuersetur, quo Christus magno cum splendore affuturus est, atque exurgent qui bona fecerint, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerint, in resurrectionem iudicij. Tum scilicet sempiterna peccatoribus ignominia erit, atq; ignis zelus, qui aduersarios deuorabit. Illa illa sint, quæ molestia te afficiant, non autem Dei mandatum te in maiorem conuiciat. Qua tandem ratione te commouebo? Quid loquar? Regni te cupiditas nulla tenet? gehennæ nullus metus? Vnde anima tuæ medicina reperiri queat? Nam si, nec ea, quæ horrorem habent, tibi terrorem incutiunt, nec quæ leta sunt, te incitant, ad saxeam pectus nobis est oratio. Oculos, quæso, ad opum naturam conice. Quid vsque adeo aurum ad stuporem vsque admiraris? Lapis est aurum, lapis argëum, lapis margaritum, lapis quilibet lapis, chrysolithus, berillus, acathes, hyacinthus, amethystus, iaspis. Hi nimirum diuitiarum flores sunt, quos tu partim reconditos & abstrusos habes, ac pellucidos lapillos tenebris mandas, eximios autem quosque circumfers, atque eorum splendore gloriaris. Velim mihi dicas, quid tandem tibi proficit lapillis choruscantem manum undique contorqueres? Non te pudet lapides præ fastidio appetere, quemadmodum mulieres cum vterum gerunt? Vt enim illæ lapillos vorant: eodè modo tu quoque eximios quosque lapides maiorem in modum appetis, sardoniches nimirum & iaspides, atque amethystos requirens. Quis ob ornatus & elegantia studium vno die vitam prorogare potuit? Cui mors diuitiarum causa pepercit? A quo morbus propter opes & copias abstinuit? Quousque tandem studio aurum erit, animarum laqueus, mortis hamus, peccati illecebra? Quousque diuitia, bellorum parentes, ob quas arma cuduntur, enses aciuntur? Ob eas cognati naturam non agnoscunt, fratres infesto ac sanguinario oculo sese intuentur. Propter opes solitudo prædones alit, mare piratas, vrbes scophantas. Quis mendacij pater est? Quis falsæ conscriptionis artifex? Quis periurij procreator? Nonne opes? nonne earum studium? Quid vobis, o mortales, accidit? Quis vobis ea, quæ vestra sunt, ad perniciem

Impiorum scelera aduersus eos
 Rom. 1.
 Io. 5.
 Heb. 10.
 Impij nulla ratione commouentur.
 Diuitiarum mala.

Aciem vestram conuertit? Ad subsidium vite, an ad vitiorum materiam & adiumentum, opes concessa sunt? Ad redemptionem anime, an in exitu occasionem? At, inquis, propter liberos necessaria sunt opes. Speciosa videlicet auaritia & excusatio ista est. Filios enim preterit: quid autem pectore geratis, apertissime proditis. Ne insonem culpes: Dominum suum habent, procuratorem suum. Ab alio vitam acceperunt: & ab ipso vita degenda subsidia expectant. An vero iis, qui matrimonio sese manciparunt, Evangelia scripta non sunt? Si vis perfectus esse, vende quod habes, & da pauperibus. Cum a Domino sobolem postulas, cum id ab eo petebas, ut filios gigneret, an illud quoque adiunxisti, Da mihi liberos, ut auaritia studeam, ut eorum causa in gehennam coniciar? Da mihi liberos, ut Evangelium contemniam, ac pro nihilo putem.

Mat. 19.

Aduer-

sus eos qui

filiorum

causa a-

uaritia

student.

simile.

B Ostende opera: ac premia posce. Nemo solutis mundinis negotiatur, nec post certamina rediens, corona donatur, nec confecto bello egregium edit facinus militare. Eodem scilicet modo nec confecto vite curriculo pietatis munere fungi potest. In atramento & charta beneficia polliceris. Quis autem te de exitus tempore certior faciet? Quis mortis modum tibi spondebit? Quot homines violētis casibus de medio abrepti sunt, sic nempe ut peccatoris acerbitate ne vocem quidem mittere ipsis licuerit? Quot homines febris de mentis gradu deturbauit? Quid tempus illud expectas, in quo saepe ne rationis quidem compos futurus es? Nox profunda, morbus grauis: & qui tibi opem ferat, nusquam est: qui autem hereditati imminet, praesto est, quique omnia ad vilitatem suam administrat, atque irrita omnia tua consilia reddat. Ac tum huc atque illuc circumspicies, quaque in solitudine verseris intuens, tum denique, quam male tibi consulueris, senties, atque amentiam tuam deplorabis, qui in tale tempus diuinum mandatum reseruaueris, cum iam & lingua fracta & languida, & manus tremula erit, utpote crebris contractionibus agitata: ita ut nec voce, nec scripto, voluntatis tuae significationem edere queas. Quanquam etiam si omnia perspicue scripta essent, ac voces omnes aperte pronuntiatæ: tamen vnica litera interposita ad rotam sententiam tuam immutandam satis superque esset.

Mortis te.

pus incer-

tum.

Plerosque noui, ieiunantes, orantes, gementes, omne denique sumptu vacuum pietatis virtutes genus praeseferentes: at interim ne vnum quidem obolum oppressis proiicientes. His porro quid tandem vtilitatis reliquæ virtutes asserere queant, cum eos caelorum regnum haudquaquam admittat?

sine elec-

mosyna in-

uiles.

D Vende quæ habes, & da pauperibus, ut ad aternam voluptatem viaticum comparatum habeas. Mœstus abscedis? Si autem audieris, da pecunias mulieribus lasciuis, ac luxus studiosis, da latomis, fabris, calculariis, pictoribus, gaudes scilicet, perinde atque quippiam pecuniis praestantius acquirens. Vidēsne hos parietes vetustate iam collapsos, quorum reliquæ, tanquam scopuli quidam, passim tota vrbe prominent? Quotnam in vrbe, cum ij erigerentur, pauperes erant, qui ob huiusmodi rerum studium ab illius tempestatis diuitibus contemnebantur? Vbinam igitur est præclara operum structura? Vbinam ille, qui ob huiusmodi operum magnificentiam laudibus in caelum ferebatur? An non hæc quidem, non secus atque ea, quæ a pueris in arena per ludum adificantur, confusa iam ac deleta sunt: ille autem in inferno iacet, ob rerum vanarum studium ingenti animi dolore affectus? Magno animo esto. Parietes tam exigui, quam magni, eundem usum afferunt. Cum in inepti cuius-

Nota ad-

uersus eos

qui elegā-

tia nimis

student.

Ehi persuadeco, eum nihil iis rebus, quæ in aspectum cadunt, praestantius possidere: verum ea quidem, quæ anima carent, exornare, animam autem ornatus omnis expertem habere. Quem tandem, obsecro, amplioverum usum præbent argentei lecti, ac mensæ argenteæ, eburnei thori, & eburneæ sella, ut propterea opes ad pauperes non transeant? Et quidem sexcenti ad fores tuas astant, miserabilem omnino vocem emittentes. Tu vero stipem negas, fieri non posse dicens, ut poscentibus subuenias. Atque lingua quidem iuras: verum manus te coarguit. Ea enim tacita mendacium tuum prædicat, annuli nimirum pala circumfulgens. Quot homines vnicus annulus tuus ære alieno liberare potest? Quot domos collabentes instaurare? Vnica ea arca, in qua vestes recondis, populum vniuersum frigore rigentem operire potest. Et tamen pauperem infectis rebus ablegare sustines, iustum Iudicis talionem, nihil metuens. Non miseri cordiam impertiisti? nec tibi impertitur. Aedes tuas

non aperuisti? A regno excluderis. Esurienti panem non dedisti? Vitam aeternam non accipies. At pauperem te ipsum dicit? Sane assentior. Pauper enim is est, qui multis indiget. Ut porro vos multis indigeatis, inexplebilis cupiditas facit. Decem talentis decem alia studeas adiungere. Cum autem viginti facta sunt, totidem alia rursus queris. Ac tibi semper id quod accedit, non cupiditatem coërcet, sed appetitum inflammat. Quemadmodum enim temulenti, quo plus vini hauriunt, eo plus ad bibendum incitantur: sic etiam ij, qui repente diuites facti sunt, cum multa adepti sunt, plura concupiscunt.

Hom. in dictum illud, Et tunc tibi ipsi. Quibus flores, & ob maiores tuos praclare de te sentis, ac patriæ splendore, corporisque pulchritudine gloriaris, atque iis honoribus, qui ab omnibus in te congeruntur? Attende tibi hi ipsi, atque illud cogita, te mortalem ac terrenum esse, atque in terram reuersurum. Circumspice eos, qui ante te in iisdem splendoribus versati sunt. Vbi sunt qui in rebus publicis summam potentiam & auctoritatem obtinebant? Vbi inuictissimi oratores? Vbi qui festa publica instituebant? Vbi praclari illi equites? Illi militares duces? Tyranni? Nonne omnia puluis sunt? Nonne omnia fabula? Nonne in paucis orbibus omnis eorum vita & memoria sita est? Incumbe in sepulcra, ac vide num famulum ab hero secernere queas? Vbi pauper iaceat, vbi diues? Distingue, si potes, vinctum à rege, fortem ab imbecilli, pulchrum à deformi. Natura igitur si memineris, nunquam animos attolles.

Hom. habita in Laetis. Auarum quis est quod cohibere queat? Igne atrocior est, omnia continuo depascens. Proximi bona inuasit? Alter vicinus extitit: ac rursus illius bona sibi vendicat. Non ea quæ à tergo sunt, prospicit: sed ob ea, quæ adhuc restant, angitur. Non collectas facultates, quibus fruitur, considerat: sed maiorum opum cupiditate seipsum exest ac cõficit. Hinc noctes insomnes, hinc curæ, sollicitudines. Quantum diuitiæ augentur, tantum etiam victus cura crescit. Iudex expectatur? Auarus huc atque illuc oculos versat, metuens scilicet, ne in ius trahatur, ac pupillus lacrimas palam pro tribunali profundat. Noctu cogitat quosnam crudeles patronos adhibeat, ut falsa testimonia pretio conducatur: quonam pacto eum expugnet, qui in orbitate versatur, atque hunc etiam in iudicio surrepta veritate opprimat, simulque ambos absumat, nimirum & fucos iudici factos, & puero bonis spoliato. His scilicet curis auari animus cõficitur. Canis latrat? Diues furem esse arbitratur. Mus strepitem edidit? Diuitis cor metu subsilit. Omnia metuit, omnia suspicatur. Filios crescentes tanquam insidiatores cernit: quod videlicet eorum etas successionem urgeat.

Mat. 5. Hominis diuitis, inquit, verberes fructus ager attulit. Et cogitabat secum, Quid faciam? Destruam horrea mea, & maiora edificabo. Ecquid igitur hominis illius ager fructibus abundauit, qui nil boni ex hac copia & vbertate facturus erat? Nempe ut Dei longanimitas clarius eluceat, quippe qui etiam usque ad huiusmodi homines benignitatem suam porrigat. Pluit enim super iustos & iniustos, & facit oriri solem suum super bonos & malos. At eiusmodi bonitas maiorem improbis cruciatum accersit. Imbres in eam terram demisit, quæ auari manibus colebatur. Dedit solem, qui semina foveret, ac per fertilitatem fructus amplificaret. Ac talia quidem Dei beneficio contigerunt, nimirum terræ opportunitas, aeris temperies, seminum copia, bouum auxilia, cæteraq; ex quibus agricultura fertilitatem concipere solet. Qualia autem erant, quæ ab homine proficiscerentur? Morum acerbitas, inhumanitas, illiberalitas. Hæc erant, quæ Deo pro ipsius erga se meritis referrebat. Communis naturæ non meminerat: non sibi faciendum esse ducebat, ut quod redundabat, egentibus impertiret. Nullam mandati illius rationem habebat, Ne desistas benefacere indigentibus: atque elemosinæ & fides non te deserant. Ac rursus: Frange esurienti panem tuum. Denique nec prophetas illos, nec doctores inclamantes audiebat. Verum horrea quidem reconditarum frugum copia compressa distumpebantur: at cor tenax & præparcum minimè implebatur. Semper enim noua veteribus adiungens, atque annuis incrementis opes suas cumulans, in hanc exitu omni carentem animi anxietatem incidit: ut qui nec vetera (quæ ipsius erat auaritia) sese subducere pateretur, nec noua ob ingentem eorum copiam suscipere posset. Quamobrem & vana atque irrita ipsius consilia erant, & eiusmodi curæ, ut ex his sese explicandi potestas nulla esset. Quid faciam? Quis hominis ita circumsepsi miseria non commoueat? Miser enim fertilitatis nomine est, miser ob presentia, miser ob expectata. An non enim, dum redditus ipsi terra fert, gemitus quoque ei dem

Auari miseria.

producit?

A producit? An non dum *Uerriman* frugum copiam colligit, curas etiam ac mœiores, gra-
uēque animi anxietatem contrahit? Eodem enim, quo pauperes, modo lamētatur. An no-
enim eandem quoque vocem mittit, qui paupertate premitur. Quid faciam? Vnde alimen-
ta, unde indumenta suppetent? Isdem verbis diues quoque vitur. Discruciator animo, à
cura & solitudine exesus. Nam quod aliis voluptatem affert, hoc avarum conficit. Nec
enim hinc lætitia afficitur, quod intus domus tota plena sit: sed ob circumfluentes atque *U*-
tra horrea regurgitantes opes anidus ipsius laniatur, id scilicet metuens, ne ad externos
quoque interdum manantes, vtilitatem aliquam egentibus conciliet. Ac mihi animæ ipsius simile.

B quoniam ipse sis, quid administras, à quo acceperis, quam ob causam multis prælatus sis. Dei
minister factus es, confessorum dispensator. Noli putare omnia ventri tuo parata esse. De
his, quæ in manibus tuis sunt, tanquam de alienis, consilium ini. Aliquantum temporis te
oblectant, ac postea dilabentur, & interibunt: eorum autem ratio abs te diligenter exige-
tur. At tu omnia ianuis ac repagulis inclusa tenes: iisque sigillo, tanquam vinculo quodam,
constrictis, curis inuigilas, ac tecum ipse deliberas, stulto videlicet consiliario, hoc est te-
ipso, vsus. Quid faciam? Promptum erat dicere, Animas esurientium implebo. Horrea mea
patefaciam: atque omnes inopia laborantes accersam. Iosephum benignitatis præconio imita-
bor. Vocem animi magnitudine plenam proloquar: Venite ad me omnes qui fame caretis, be-
nefici diuinitus mihi concessi, quantum cuique satis sit, tanquam ex communi fonte parti-
cipes futuri. At tu non hoc es animo præditus. Qui namque, cum eorum fructum hominibus
inuidas? Verum improbum consilium in animo tuo agitans, id curas, non ut cuique ea, qui-
bus indiget, tribuas: sed ut susceptis omnibus bonis, omnes ea, quæ hinc percipiuntur, vtilita-
te priues. Præsto erant, qui animam illius repocerent: illi autem de cibis cum anima sua
sermo erat. Hac nocte assumebatur: atque in annos multos delicias sibi animo fingebat. Ipsi
omnino deliberandi, ac sententiæ suam declarandi potestas facta est: ut dignam volun-
tate sua atque animi inductione sententiæ acciperet.

C Destruam horrea mea, & maiora edificabo. Digna enim profecto euersione sunt in-
iustitæ promptuaria. Demolire manibus ipsemet tuis, quæ malè construxisti. Dele horrea ea,
unde nemo unquam ita abscessit, ut consolationis quicquam consequeretur. Domum om-
nem avaritiæ custodem de medio tolle. Disturba recta, parietes deice. Frumentum situ ob-
ditum ac cariosum soli ostende. Vinctas opes è carcere extrahe: tenebrosa mammonæ diuer-
soria velut in triumphum expone.

D Propter te hac quoque calamitate Deus nos multauit: quia cum haberes, non dabis: quia
eos, qui fame laborabant, præteribis: quia ad gementes minime te conuertebas: quia eorum,
qui ad pedes tuos sese pronoluebant, haudquaquam te miserebat. Paucorum etiam culpa fit,
ut populus vniversus calamitatibus afficiatur: atque vnus improbitatem plebs tota luit.
Achan sacrilegium perpetrarat: & totus exercitus pœnas dabat. Zambri rursus mulieri-
bus Madianitis stuprum intulerat: & Israël propterea in supplicium inci debat. Quæ cum
ita sint, omnes, & priuatim, & publicè, vitam nostram excutiamus.

E Populi audite, Christiani aures arrigite: quia hæc dicit Dominus, non ille quidem sua-
met voce concionans, verum sermorum suorum oribus tanquam organis quibusdã insonans.
Ne nos ipsos, qui ratione præditi sumus, brutis crudeliores præbeamus. Etenim illa his, quæ
è terra à natura producuntur, in commune vtuntur. Nam & pecudum greges vnus at-
que eundem montem depascunt, & equi numerosi in vno atque eodem campo pabulantur:
ac denique sigillatim omnia sibi ipsis necessarium eorum, quibus indigent, vsus vicissim
concedunt. At nos communia sinu nostro coercemus, ac quæ multorum sunt, soli tenemus.
Pudore nos afficiant ea, quæ de Gentilium humanitate commemorantur. Nam apud quos-
dam eorum lex humanitatis plena, vna eademque mensa, communes cibi, idem focus, nu-
merosissimum alioqui populum vnus ferme reddunt. Sed externos mittamus: atque ad triū
illorum mille hominum exemplum nos cõferamus, ac primum illud Christianorum agmen
imitemur, illudque consideremus, quemadmodum omnia illis communia erant, vita, anima,
concordia, communis mensa, indiuisa fraternitas, charitas non ficta, ex multis corporibus

Avaro-
rum ame-
tia.

Hom. ha-
bita tem-
pore sicca
et famis.
Paucorū
scelera sæ-
pe plebs
tota luit.
Iosue. 7.
Num. 25.
Ibid.

Auari
brutis cru-
deliores
sunt.
Act. 4.

Unum efficiens, ac diuersas animas concordia nexu inter se copulans. Multa, tum ex Vete-
 ri, tum ex nouo Testamento, fraternæ charitatis exempla tibi præsto sunt. Si senem fame af-
 Gen. 45. fectum videris, eum accersere, atque ale, quemadmodum Ioseph Iacob. Si hostem in angustias
 redactum inuenieris, ne iracundiæ, qua teneris, ultionem adiunge: Verum cum ale, ut ille
 Gen. 39. fratres, à quibus venditus fuerat. Si in iuuenem labore atque ærumna pressum incidis,
 sic collachrima, ut ille ob Benjamin à patre sene in lucem editum. Quin fortasse te quoque
 auaritia tentat, ut Iosephum heras? Vestibus te trahit, ut Dei mandatum pro nihilo ducas?
 Vestes proiice, iratus abscede, fidem Domino serua, ut ille Phutiphari: in vno anno gras-
 santem egestatem rectè administra, ut ille septem annis.

Quid plausibilem causam ad peccatum fingis? Qui te creauit, idem filium quoque tuum
 creauit. Qui tibi vitæ degendæ subsidia præbuit, idem quoque instrumenta filio præbebit, G
 quibus vitam traducat.

Auare, ne à filiis excusationem petas. Filij tibi sunt? Sempiternum ipsis thesaurum ag-
 gere. Thesaurus porrò quibusuis opibus præstator est pietas. Liberis tuis bonum potius no-
 men, quam diuitias multas relinque. Da operã, ut omnes amore ac beneuolentia patres filij
 tui sint. Omnino tibi ex hac vita quandoque excedere necesse est, atque impuberem filium
 relinquere, aliorum præsidio opus habentem. Si probus ac benignus fueris, quiuis tuum fi-
 lium tanquam suum ducabit. Recordabitur enim te quoque pupillorum patrem extitisse.
 Sin autem improbè & sceleratè vixeris, ac multos molestia affeceris, & quauis fera cru-
 deliorem iis, quibuscum degebas, te præbueris, ac deinde ex hac vita excesseris, filij tuum
 simile, communem omnium inimicum reliquisti. Ut enim qui scorpj prolem conficit, metuit ne
 cum ad ætatem peruenerit, parentem imitetur: sic etiam ne filij tui paternæ improbitatis H
 heredes sint, antequam ad ætatem veniant, omnium insidius patebunt. Quid igitur liberis
 tuis multos insidiatores & hostes colligis?

Nos à seruitute in libertatem vindicamur: & conseruorum miseria non commouemur.
 Esurientes alimur: & egentem præterimus. Copiosissimum largitorem ac promum condum
 Deum habentes, parci in pauperes & illiberales sumus. Fœcundæ sunt oues nostræ: &
 quamplurimi velleribus carent. Tanta nobis reconditarum frugum copia est, ut horrea
 nostra nimis angusta sint: & ei, qui angustius premitur, misericordiam nullam imperti-
 mus. Ob eam causam nobis iustum tribunal minitatur. Ob eam causam Deus quoque ma-
 num suam non aperit: quia fraternam charitatem nos occlusimus. Ob eam causam sicca
 terra sunt, quia charitas refrixit.

Ille opes suas in gladiatores insumens, atque inanibus populi vocibus insolescens, lau-
 dibus instatur, animosque tollit, gloriam videlicet habens in confusione sua. I

Magistrum vocas: & discipuli affectu cares. Bonum confiteris: & ipsius munera re-
 Hom. ad pudias. Quid autem graue ac molestū, aut nimis altum ac difficile habet hoc verbum, quod
 Diuites. tibi magister proposuit, Vede quæ habes, & da pauperibus? Si tibi agriculturæ labores, aut
 Mat. 19. negotiationis pericula, aut alia omnia, quæ tempestate iactatis hominibus dura & aspera
 occurrunt, proposuisset, erat cur mœrore afficereris. Cum autem per viã usque adeo facili-
 ac laboris omnis & sudoris expertè hoc se facturum polliceatur, ut sempiternæ vitæ heres
 sis, consequendæ salutis facilitate non gaudes, sed mœsto ac dolenti animo abscedis, atq; eos
 omnes labores irritos reddis, quos prius exantlasti. Nam si nec cædem, ut ipse inquis, nec
 adulterium, nec furtum admisti, nec falsum testimonium aduersus quenquam dixisti, K
 inutile tibi rerum earum omnium studium reddidisti, dum id minime adiecisti quod reli-
 quum erat, quòdque, vel solum, ad cælorum regnum aditum tibi aperire queat. Ac quidem
 si medicus facturum se reciperet, ut membrorum distortionem natura vel morbo contractas in
 integrum tibi restitueret, non mœreres id audiens. Cum autè magnus ille animorū medicus
 te præcipuis partibus carentem integritati reddere cupit, beneficium istud non accipis, sed
 in luctu ac mœrore versaris, ab illo mandato proculdubio remotus, ac falsò de teipso hoc
 testatus, quòd proximum tanquam teipsum dilexeris, quòdque charitatis præceptum iam
 inde ab adolescentia seruaueris. En enim, id quod à Domino imperatum est, aperte prodit,
 quam longè a vera charitate absis. Nam si id quod asseruisti, verū esset, hoc est, quòd cha-
 ritatis mandatū iam inde à iuuentute seruaueris, ac tantū unicuique, quantum tibi, reddi-
 deris,

A deris, unde tibi hæc diuitiarum copia? Studium enim erga pauperes hanc vim habet, ut diuitias exhauriat.

Quidnam vobis, o mortales, accidit? Quis vobis ea, quæ vestra sunt, in perniciem vestram conuertit? Ad vitæ subsidium, an ad vitiorum materiam & adiumentum opes datae sunt? Ad animæ redemptionem, an ad exitij occasionem? Vide ne cum opes innumeris laboribus cumulaueris, peccatorum materiam aliis compares, sicque duplicem poenam tibi accersuisse comperiaris, nempe tum ob eos, quibus abs te iniuria illata est, tum ob eos, quibus vitiorum ansam ac viaticum ministrasti.

B Quiduis aurum cernis, quiduis aurum tibi animo fingis. Hoc dormiens somnias, hoc vigilans cogitas. Ut enim ij, quibus furor rationis usum ademit, non res ipsas cernunt, sed ea, quæ morbus obicit, imaginantur: sic animus tuus auaritia correptus, quidlibet aurum, quidlibet argentum intuetur. Ac lubentius aurum, quam Solem, conspexeris.

Pisces magna ex parte sese inuicem vorant, ac qui apud eos minor est, maioris præda & pabulum est. Quod si casus ita tulerit, ut qui minorem arripuerit, alterius præda sit, in vnum eundemque postremi ventrem uterque ducitur. Quid igitur nos homines aliud agimus, cum inferiores opprimimus? Quid inter hunc postremum piscem, & cum hominè interest, qui infatigabili opum cupiditate correptus, vastissimo auaritia sinu imbecilles includit? Ille pauperis facultates occupabat: tu rursus arreptas ipsius opes ad tuas adiunxisti, atque iniquo iniquiorem, & auaro auariorem te præbuiisti. Vide ne idem te finis maneat, hoc est hamus fortasse, vel piscatorium vas, aut rete. Prorsus enim nos quoque, cum per multa iniustitiæ genera grassati fuerimus, vltimam poenam non effugiemus.

C Qui opes iniquis rationibus collectas firmum sibi ad robur ac potentiam subsidium esse putat, similis est egroti, qui in morbi abundantia & grauitate sanitatem constituit.

Cum quempiam eorum, qui amplissimis opibus præditi sunt, videris, ne vitam ipsius beatam prædices. Si undecumque tanquam ex vberissimis fontibus pecuniæ circumfluant, ne ipsius opes & copias amplectaris. Fluxa diuitiarum natura est, torrente rapidius dominos suos præterit: alios atque alios subinde permutare solet. Quemadmodum enim flumen è sublimi cum impetu ruens, ad eos quidem, qui in ripa sunt, appropinquat, simulatque autem eos contigerit, statim abscedit: sic etiam opum copia celerrimam ac lubricam præsentiam habet, ut potè natura ita comparata, ut alios atque alios subinde commutet.

D Hodie hic ager huius est: crastino die alterius, ac paulò post item alius. Vrbis aedes conspice. Quot iam nomina, ex quo tempore structæ sunt, immutarunt, ut potè aliàs ab alio domino nuncupatæ? Eodem modo aurum quoque per domini manus semper fluens, ad alterum transit, atque ab illo rursus ad alterum. Facilius aquam manu cõprehensam retinere queas, quam diuitias perpetuò tibi conseruare.

Accesit ad me pauper: at frustra tamen.

Christe extimesco, ne tuam quærens opem,

Abeam vicissim, prorsus abs te nil ferens.

Nam quod negat quis alteri, frustra petit.

Ne diuitias eas ames, quæ pauperibus opem non ferunt.

Ne diuitias nostras alienis lachrimis admisceamus, à quibus tanquam à rubigine tinea consumentur, vel, ut Scripturæ verbum vsurpem, euomentur.

E Mali huiusce causam agnoscamus. Cur segetes siccitate affectæ sunt? horrea confusa sunt, pascua ouium defecerunt? extenuata sunt speciosa terræ? campi non pinguedine, sed mærore perfusi sunt? Valles, non frumento abundarunt, sed comploratae sunt? montes nobis, quemadmodum iustis viris, dulcedinem non stillarunt, sed ornatum suum exuerunt, atque contempti sunt, ac montium Gelboë maledictionem in contrarium acceperunt? Tales nimis rùm impiorum diuitiæ sunt: tales malè seminantium messes. Vnde hæc tandem? & quæ nobis causa calamitatem hanc inuexit? Alius nostrum pauperem oppressit, terraque partem aliquam interuertit, limitèmq; sceleratè, vel furto, vel aperta vi transgressus est, domumque domui, & agrum agro adiunxit, ut proximo aliquid extorqueat: pertinacique animo in hoc incubuit, ut vicinum nullum haberet, perinde ac solus habitaturus in terra. Alius vsuris & augmentis terram fœdauit, colligens vbi sementem non fecit, ac metens vbi non

Auaritia
amentia.

Hom. su-
per illud
Euang.
Destrua
horrea
mea.

Hom. 7.
Hexam.
Auari
piscibus se
miles.

Auarus
egroti si-
milis.

Hom. in
psal. 61.

Simile.

Nat. in
Tetrast.

Orat. de
paup. a-
mor.

Orat. in
plagam
grand.
psal. 64.

2. Reg. 1.
Calami-
tatu cau-
sa.

Esa. 5.

Mat. 23.

- sparsit, non ex agrorum cultu, sed ex pauperum egestate ac penuria facultates suas augens. **B**
 Alius aræ torcularisque primitiis Deum, cuius munere omnia habuerat, defraudauit, si-
 mulque & beneficij immemorem se esse, & stultum ostendit, non modò pro iis, qui bus frue-
 batur, gratias nullas agens, sed ne hoc quidem, si nihil aliud, molies, ut gratitudine sua li-
 beralitatem Dei sibi in futurum acquireret. Alius nec viduam nec orphanum miseratus
 est, nec panem cibumque exiguum pauperi, vel Christo potiùs, qui per illos vel parçe nu-
 tritos alitur, impertit, isque etiam fortasse, qui multis opibus, & quidè præter spem frui-
 tur (nam hoc longè iniustissimum est) quique in multis horreis angustia laborat, eaq; par-
 tim implet, partim euertit, ut futuris fructib⁹ maiora extruat, illud ignoràs fore, ut prius-
 quam spei sua conu^{er} fiat, morte abripiatur, rationemque reddendam habeat tum vbertatis
 & copiam, tum vanæ animi cogitationis, ut qui aliena bona malè dispensarit. Alius Viam **G**
 Amos. 5. humilium inflexit, & iustum iniustis rationibus transuersum egit. Alius in portis corri-
 Abac. 1. pientem odio habuit, piùmque sermonem execratus est. Alius reti suo multa colligenti im-
 molauit, pauperisque prædam domi habuit, aut Dei memoriam ex animo eiecit, aut certè
 Zach. 11. illius malè recordatus est, dicens: Benedictus Dominus, quoniam diuites facti sumus: opesq;
 ipsius beneficio se consecutum iniquè existimauit, à quo pœnis quoque afficietur. Ob eas ete-
 nim causas venit ira Dei in filios cõtumaces. Ob eas causas vel clauditur cœlum, vel per-
 nichiose aperitur: ego magis, si nec plagis quidem cæsi, respiciamus, nec ad eum, qui natura
 sua ad nos appropinquat, accedamus. Quid ad hæc dicemus, qui frumentum emerçamus, for-
 didumque postea quæstum ex eiusdem venditione captamus, temporumq; difficultates ob-
 seruamus, ut opibus affluamus, & alienis calamitatibus insultemus, atque, non ut Ioseph
 Aegyptiorum facultates dispensationis maioris causa (vtrumque enim pulchrè norat, ni- **H**
 mirum rem frumentariã & aceruare & partiri) sed, ut impij & nefarij homines, popu-
 larium nostrorum bona comparemus? Qui dicimus, Quando transibit mēsis, ut rerum pre-
 tia augeamus: & Sabbatha, ut thesauros aperiamus? Qui duplici mēsurâ ac statera aequi-
 tatem euertimus, ac plumbeâ iniquitatis mensuram ad nos ipsos deprimimus. Quid ad hæc
 Zach. 5. dicemus, qui quarendarum opum nec finem nec modum vllum nouimus? qui aurum & ar-
 gentum, non secus atque illi olim Baal & Astarten, & execrandum simulachrum Cha-
 mos, adoramus? qui gemmarum luxus & splendores consecramur, vestesque molles & dif-
 fluentes, que à tineis absumentur, & latronibus ac tyrannis furib⁹que reconduntur? qui
 feruorum & quadrupedum gregibus gestimus, qui latifundiis montib⁹que dilatamur, &
 alia iam habemus, alia adingimus, alia primo quoque tempore adepturi sumus, instar illius **I**
 Pro. 30. apud Salomonem sanguisugæ, cuius auditas expleri nequit, quemadmodum nec inferni,
 nec terra, nec aquæ: nouumque orbè, quem possideamus, quærimus, ac Dei terminis succen-
 semus, ut minoribus, quàm cupiditas nostra inexplibilisque auaritia postulet? Iam verò,
 quid dicturi sunt, qui sublimibus thronis insident, imperiij; laruâ attollunt, superciliumq;
 theatris ipsis sublimius: nec principem omnium, nec inaccessum illud verè regni fastigiũ
 animo perpendunt, ut subditis tanquam conseruis suis imperent, qui eadem clementia opus
 Amos. 6. habent? Iam eos quoque mihi cõsidera, quos diuinus Amos egregiè perstringit, qui in ebur-
 neis lectis lasciuunt, primæque bonitatis vnguentis perfunduntur, atque ad musicorum in-
 strumentorum sonos applaudunt, reb⁹que fugiētibus ut firmis & stabilibus addicti sunt,
 nec Iosephi calamitate affliētæque fortuna quicquam commouentur.
 Nilus. Dignam semente messem facis. Acerbitatem seminasti: manipulos collige. Inhumani- **K**
 tatem coluisti: habe quod amasti. Misericordiam fugisti: misericordia te fugiet. Pauperem
 execratus es: execrabitur te ille, qui nostræ salutis causa paupertatem subiit.
 Nulla vngquam lucri satietas oritur: verum id quod semper assumitur, plura concupi-
 scendi materia & fomes efficitur.
 Chrys. Pauperes ne repellas. Ingreditur pauper in ædes tuas stipem quærens: & duas horas fru-
 strâ insumit. Quinetiam interdum famulo, ut eum domo extrudat, imperas. Non Christi
 dicentem audisti, In quacumque domum intraueritis, dicite, Pax huic domui? Et si fuerit
 domus illa digna pace, requiescet super eam pax vestra. Sin autem, excutite etiã puluerem
 pedum vestrorum. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorũ
 in die iudicij, quàm domui illi. Ingreditur pauper in domum tuam, & seruo, ut eum foras
 proiciat,

A proiciat negotium das. An illud ignoras, quod si pauperem excluseris, Christum propulsi-
sti? Ipsius enim hæc vox est, Quicquid vni ex his fratribus meis fecistis, mihi fecistis. Vi-
desne quemadmodum si pauperem contumelia affeceris, Christo ignominiam intulisti? Hæc
dico, nec unquam dicere desinam. Mihi quidem loqui non pigrum: vobis autem tutum. Fi-
nem vos erudiendi non ante faciam, quam vos meliores effectos esse conspexero. Pauperem
vides, nec eius te miseret? Qua fronte in Ecclesiam ingrederis, ac vota facis? Qua fronte
os tuum aperis, ac Dei opem imploras? Non times? non tremis? non perhorrescis? Precationis
ergo in Ecclesiam ingrederis? Fac elemosynam, ut precatio tua subscribatur. Interdum qui-
dam supplicem libellum imperatori offerunt, ac ducentos aut trecentos numos aureos in-
munt, & tamen persæpe res illis ex sententia neutiquam succedit, sed eorum supplex li-
bellus tanquam vile aliquod legumen retinetur. Et tu duos obolos impendere recusas, ut
supplicatio tua subscribatur? Et quidem hic terrenus imperator subscribit: acciditque etiam
haud raro, ut contra quam optas, subscribat. At si rex ille regum subscripserit, rata ac fir-
ma est. An non vides duobus obolis viduam hoc emisse, ut petitio sua subscriberetur? Ac
proinde duo pocula ante Ecclesie fores sunt, alterum aquæ, in quo manus abluuntur, alte-
rum pauperis manus, in quo animæ labe absterguntur. Ingrederis in Ecclesiam, ac manus
tuas abluis: iniice in pauperis manus obolum: & animæ maculas absterferis. Si ingressus
fueris, & manus laueris, & oraueris, nec tamē pauperi dederis, quidnam utilitatis ex hac
re ad te redibit? Opes habes, easque humi occultas, ac nonnunquam fures noctu veniunt, the-
saurumque effodiunt & surripiunt. Ac manē exurgis, eumque surreptum cernis. Vis opes
tuas minime tibi furto subduci? Quod dicam facito. Eas in pauperum ventrem abde: & nun-
quam compilari poterunt. Nam si in terram defoderis, eas amittes. Quod si non amiseris,
servabuntur illæ quidem: at cum post discessum è vita iis cariturus sis, quid tandē tibi pro-
futuræ sunt? Quid cumulandis divitiis te fatigas, & alij in bona ingredientur, luxuque ac
deliciis disfluent? An non Prophetam dicentem audisti, Theaurizat dives, & ignorat
cui congregabit ea? Et alio loco rursus ait, Inspiciens & stultus peribunt, & relinquet alie-
nis divitias suas. Vidēsne quid iis accidat, qui in terra theaurizant? Fac igitur in cælo the-
saurizes, ubi nec tinea demolitur, nec vermis deuorat, nec fur effodit. O miser & calami-
tose, terræ thesaurum tuum credis, & Deo non credis, dicenti, Quod vni ex fratribus meis
fecistis, mihi fecistis? Quam tandem veniam obtinebis? Aurum amas, quod crudele ac san-
guinarium est, quod ab omnibus expetitur, & omnibus inimicū & infestū est, quod ab om-
nibus adamatur, & omnibus insidias struit, aurum, inquā fugitium & ingratiū seruum?
An te fugit cuiusmodi sint opes? Meretrici nimirum perfrectæ frōtis similes sunt, quæ nūc
cum hoc consuetudinem habet, nunc ad illū propendet, ac deinde alij sese adiungit. Quidnam
quæso es, homo? Hodie princeps, & cras subditus: hodie dives, & cras inops. Hodie ius di-
cis, & cras iudicium subis. An non vitæ huiusce inconstantia perspicis? Nōne umbra in-
star præterit? Nōne fumo vilior est? Nōne sicut aranea meditatatur? Non desinā vos doce-
re, siue faciatis, siue non faciatis. Scriptum est enim, Loquere in aures audientium. Inobedi-
tia mortem parit. Viduam illā, quæ duos obolos dedit, vobis imitandam proponite. Videte
quoniam pacto hac ratione iustitia laudē consecuta est. Duos obolos non habes? Vnum da. Si
ne vnum quidem, da quod habes: Da vel panem. Ingemisce saltem, cum pauperem vidisti.
& oratio tua grata & accepta erit. Qui enim cordis vniuscuiusque abscondita nouit, qui
omnia scit antequam orientur, exploratum habet te daturum fuisse, si haberes. Cor enim
scrutatur, ac nouit. Homo enim videt in faciem: Deus autem intuetur cor.
Quid incassum laboras, o dives, quæ pauperum sunt, in thesauris tuis occultans? Quid,
cum ipsi à te petunt, stomacharis, tanquam de tuo insumens? Paterna volunt, non tua: ea,
quæ tibi sua causa concessa sunt, non quæ tecum orta sunt. Accepisti? Tribue: ex usu quæ-
stum tibi concilia. Abundē tibi est, quod non accipere, sed dare iuberis.
Huius sunt rapinæ: aliorū voluptates. Huius maledictiones: aliorū cultus atque obsequia.
Aduersus eum gemitus: apud alios incrementa. Aduersus eū lachrimæ: apud alios diuitiæ.
Ipse in inferno excruciat: & alij persæpe in ipsius bonis luxui cantibusque indulgent.
Quid tandem est, quod leones, & vrsi, ac pardi, in medijs vrbibus copiosè ac magni-
ficè pascuntur, pauper autem tabidus humi repit? Ac leo blandè fonetur, & publicanum

carminum nidorem eructat: pauper autem fame conficitur? Quod si huiusce quoque rei causam scisciter, magis etiam erubescam. Leonum enim dentes nos, qui homines sumus, in hominum perniciem acuimus.

Ne mihi hoc dixeris, Paupertatem metuo. Paupertatem metuis, & peccatum non extimescis? Paupertatem ne reformides: sed iniquitatem, poenae parentem. Dominus si pem poscit, & repulsam fert. Nam cum eum dicentem audis, Quod vni ex fratribus meis fecistis, mihi fecistis, hinc scilicet vides, quod si pauperi dederis, Christo tribuis. Quocirca, nisi ipse des, quam fronte in illa die ab eo petes, ut tui misereatur? An non hoc tibi obiiciet: Esurientem me vidisti, nec aluisti: sitientem me vidisti, nec potum dedisti: nudum me vidisti, nec induisti? Quid tandem ipsi dicturus es? aut quam veniam obtinebis? Tu sericis, & leporinis, & caprimis indueris: pauper autem ne pannos quidem habet. Tu phasianis, & anseribus, aliisque omnis generis esculentis vesceris: & pauper ventrem suum pane satiare nequit. Tu parietes aureis laquearibus insignes, & varia marmora Lacedaemonia, & columnas, & columnarum fastigia aurea habes: & pauper integumento caret. Atque interdum etiam domum ex rapina & fraude habes, ac tu quidem diem extremum claudis, atque omnibus rebus destitutus abscedis: domus autem tua manet, quae te perpetuo accuset, ac flagitia tua coarguat. Quilibet enim, dum eam pertransit, dicturus est: Haec domus raptoris erat, atque auari. Et enim viduas afflixit? Quot pupillos fecit? Quot bona rapuit? Quot pauperes fraudauit? Nec mihi dicas, Consul sum, Praefectus sum. Dignitatem non agnosco. Opes non insector: sed eos qui opibus male vsi sunt. Non enim mala sunt diuitiae. Omnia quippe, quae Deus fecit, valde bona sunt.

Propter opes libera elementa vendidimus. Viis uectigalia imponuntur, aquae dominio premuntur, aer tributis subiicitur. Rabulae & uectigalium praefecti ac publicani vrbes vexant. Diuites curis conficiuntur, sceneratores solitudine contabescunt, raptores humanam vitam perturbant, auari tribunalia terunt, scophantia falsum vendunt, quae stus cupidus negotiatores ex aliorum calamitatibus commoda sua comparant: mutuo mentientes iusiurandum omne consumpsimus, Deum videlicet ad iurandum duntaxat noscentes. Terra iam tot malis gestandis impar est. Aer ad atherem vsque contaminatus est. Ac proinde omnibus nobis in malis prouolutis Propheta, vitam humanam parumpendens, ac veluti conspuens, ad hunc modum clamat: Veruntamen vanè conturbatur omnis homo viuens. Quid ais, Propheta? Solus homo turbatur? Sola rationis particeps natura reprehenditur? Nihilne aliud, quod perturbationi obnoxium sit, inter omnia animantia inuenisti? Certe, inquit, turbantur etiam aquae: sed rursus tranquillitati restituntur. Commouetur terra: sed postea confirmatur. Mouentur venti: sed rursus conuiescunt. Tumultuantur ferae omnes: at satiatae sese comescunt. Excitatur flamma: verum ubi subiectam materiam absumpsit, extinguitur. Homo vero, qui pecuniarum causa in perturbatione versatur, nunquam quiescit. Si hoc acceperit, ad illud oculos coniecit. Si illud tenuerit: alius rursus inhiat. Centum conduplicare studet: conduplicata rursus decuplo maiora efficere contendit: atque his item alia totidem aggerere studet. Neque unquam cumulandi finem facit, quoad ipsius vitae finis cumulatius fuerit. Noxae capitalis damnato similis est, qui auaritia febre corripitur. Auaro pallidior obambulat, propter diuitias, quas in deliciis habet: diuitias inquam, incertum amicum, insidum contubernalem, insidiosum amicum, illusorem seruum, vnicè charum irrisorem, promptum migratorem, alatum captiuum: diuitias inquam, quae omni nocturno spectro leniores sunt, quae bella parunt, quae spe omni celerius fugiunt: diuitias inquam, ventum, dum tenetur, auolantem: diuitias, luxus omnis ac nequitiae parentes, intemperantiae omnis ac libidinis patronas, vitij omnis inuentrices, exitiosarum omnium deliciarum adiutrices, continetiae hostes, pudicitiae inimicas, clandestinae virtutis omnis fures. Verum quid diuitibus missis factis diuitias criminor? Imò verò ipse quoque diuitiae iniuria afficiuntur, ut quae vincula ab ipsis atque constricta teneantur. Atque adeo hanc quoque, ad eos vocem mihi

mittere videntur: Quid nos, o auari, coercetis? Quid nos, tanquam fugitiuum mancipium, sexcentis vinculis costringitis? A metallis frustra nos in manus vestras transmittitis. Liceat nobis, quae so, per vos, vel tantillum lucem intueri. Sinite nos, vel tantillum ad pauperum manus migrare contendentes. At, inquit, Filiis thesaurum colligo, ne paupertatis meae heredes

In iurando duntaxat Deus agnosci-

mus.

Psal. 38.

ais, Propheta?

Solus ho-

mo perpe-

tuo tur-

batur.

Cui simi-

lis sit auar-

rum.

Quid sint

diuitiae.

Oratio di-

uitiarum

ad auaros

A redes eos habeam. Recte scilicet diues, qui multa sibi animo fingit, praesentia nescit, & de futuris anxio & sollicito animo est. Suarum ipse rerum ignarus est: & filiorum res supplicat. Num sepultura donandus sit, ignorat: & de heredibus consultat. Stulte, finem tuum mihi commemora: ac tum filiis tuis caue. Dic mihi quae hodierno die futura sint: & tum de crastino tibi fidem adhibebo. Quid te ipsum etiam post mortem fallis? Quid mortuus hominum ludibriis patere vis? Quid Deo quae agenda sint, praescribis? Quid ipsius providentiae legem sancis? Haec cura, quae tibi data sunt. Quae post te futura sunt, ad te nihil attinent. Non potes simul & mortuus esse, & viventium procurator. Nemo unquam ex his, qui in inferno sunt, eorum, qui in terra degunt, tutor extitit. Vnus est & viuorum & mortuorum iudex, ac iuris vniuscuiusque ponderator. Thesaurizat, inquit Propheta, & ignorat cui congregat ea. Quid pauperes tanquam orphanos insectaris? Quid, cum ipsi aliquid abs te petunt, stomacharis, tanquam de tuo insumens? Paterna volunt, non tua: ea quae propter eos tuae fidei commissa sunt, non quae tecum nata sunt. Quae accepisti, da: & ex eorum usu fructum tibi concilia. Satis superque tibi esse debet, quod dare, non accipere iussus es. Satis superque, quod Deus per pauperem manum tibi protendit. Qui terram imbre perfundit, vis guttulas supplex a te petit. Qui tonat ac fulgurat, misericordiam tuam implorat. Qui nubibus caelum operit, viles pannos a te postulat. Satis tibi esse debet, quod pauperes tanquam Deum te rogant, atque obsecrant. Misericors miserere, miserator, te nec tui misereat. Tu vero supercilium attollis, ac vix vllis precibus inflecteris. Tribue ipsis quae sua sunt, antequam illic sis, vbi referendas rationes habes. Tribue ipsis quae sua sunt: patrem regem habent. Da ipsis quae sua sunt: & ab eorum patre animi statum ab omni cura & sollicitudine liberum accipe. Quae statum mihi narras? Quod vni ex his minimis fecistis, mihi fecistis. Qui enim miseretur pauperis, inquit Propheta, sceleratur Deo.

Videte diuitias, hunc inquam fugitiuum seruum: nec fugitiuum duntaxat, sed etiam homicidam. Neque enim dominos suos tantummodo deserit: sed etiam obruncat. Nulla qui prope ipsi fides inest. Diuitiae veneficae bestiae sunt. Cum tenentur fugiunt: cum sparguntur, remanent. Diapersit enim, inquit ille, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum *secundum psalmum lxxi.* Quocirca fac eas spargas, vt maneat. In caelis eas reconde, quod fur non appropinquat, nec tinea demolitur. Vbi sunt qui ante nostram aetatem opibus abundauerunt? Obluione obruti sunt. Lubens quaeererem ex iis, qui vitam cum morte commutarunt, ac sciscitarer, vbi eorum opes sint, & militares copia, ac fulgentes gladij? Vbi argentea vasa, & lecti argentei, vbi famuli, vbi spadones, vbi amici, vbi domus? Quid diuitias contines, ex quibus necessario tempore nihil utilitatis capis? Hic ego diuites non exagito, sed eos qui diuitiis abutuntur. Non diuitem traduco, nec maledictis impeto, absit: sed raptorem. Aliud est diues, aliud raptor, aliud qui plus habendi cupiditate flagrat. Diuide res: nec ea iunge, quae nexum omnem respuunt. Diues es? Non impedio, nec inuideo. Aliena rapis? Hoc reprehendo. Habes quae tua sunt? His frue. Aliena sumis? Non sileo, sed clamo. Vis me lapidibus incessere? Paratus sum. Vis mihi caput amputare? Non recuso. Promptum est mihi sanguinem profundere: modo peccatum tuum lucrifaciam, illudque a te submoueam, quandoquidem perniciem tibi affert. Vnum hoc mihi duntaxat cura est, nempe audierium profectus. Et pauperes filij mei sunt, & item filij mei diuites. Idem enim venter ambos parturiiuit: iidem dolores, iidem cruciatus ambos pepererunt. Si pauperem circumscribis, reprehendo, vicemque etiam tuam magis doleo, quam pauperis. Pauper enim haud ita magnam iniuriam accipit. Quid enim ei eripere potes, si pecuniis careat? Tu vero anima ipse tua detrimentum affers, cum quae ipsius sunt, extorques.

Quousque pecuniae? Quousque argentea supellex? Quousque famulorum assentationes? Quousque vini effusum? Quousque coronata pocula? Quousque Satanae conuiuia, ac diabolico afflatu referta? An te fugit praesentem vitam nihil aliud quam viam esse? An es nescius nos hic peregrinari? Num enim hic ciuis es, ac non potius viator? Ciues utique non sumus, sed viatores. Ne dixeris, Hanc ciuitatem habeo. Nihil hic habes. Ciuitas nostra sursum est. Praesentia nihil sunt. Iter sunt praesentia. Quotidie iter facimus. Natura currit. Ecquis est, qui dum iter facit, domum extruat? Ecquis est, qui dum iter facit, pecunias recondat? Cum ambulas, atque in diuersorium ingrederis, an diuersorium exornas & con-

Diuersorium est hac vita. struis, ac non potius edis ac bibis, atque exire festinas? Diuersorium igitur hæc vita est: **F** sic ingressi sumus, ac diuersamur in hac vita. Studeamus cum spe lata hinc excedere. Nihil hic relinquamus, ne perdamus. Cum in hospitium ingrederis, dicis: Fac nobis quæ primùm cæna paratur, nam de nocte iter facturi sumus. Atque item etiam famulo: Vestes nostras tutò colloca, nec quicquam obliuiscere, ne quid nobis pereat, sed omnia in domum inferamus. Eodem modo nos quoque vitam hanc tanquam hospitium intueamur. Nil hic, hoc est in hospitio, relinquamus. Omnia in metropolim nobiscum efferamus. Viator es: atque adeo Viatore quouis vilior. Quoniam pacto istud dico? Viator, quo tempore in hospitium ingreditur, compertum habet: atque item, quo tempore hinc excessurus sit, exploratum. Ego verò in natiuitate vitæ hospitium ingredior, nec quando exiturus sim, scio. Interdum etiam longi temporis alimenta paro: & Dominus meus confestim me accersit, atque: **G** Stulte, quæ parasti, cuius erunt? Hac enim nocte anima tua tibi auferetur. Incertus noster exitus est, incerta possessio, insidiosus fructus, sexcenta præcipitia, undique fluctus. Quid circa umbras immoraris, ac tumultus tibi ipsi cies? Quid relicta veritate ad umbram curris? Opes odio habe: ac vitam tuam ama. Vita huius mala abiice, ut futura vitæ bona consequaris. Quod autem dico, est huiusmodi. Ne pauperem diripias, ne propinqui bona concupiscas, ne viduam spolies, pupillo facultates ne extorqueas, pauperis domum ne extorqueas. Si quem conscientia reprehendit, hic in culpa est. Quid pauperem diripis? Quid, ubi liuor & dira imprecationes sunt, rapis? Illic rape, ubi immortalitatis corona est. Nec terrena, nec terram, sed cælum rape. Regnum enim cælorum, inquit Christus, vim patitur, & violenti rapiunt illud. Pauperem rapis: eum, qui Deum in perniciem tuam conuenit, ac noctu diuque clamat, rapis. Christum rape, qui hoc nomine te laudat. Si terrenum imperium inuadere in animum induxeris, ac studueris, poena te afficit: cæleste autem nisi rapueris, tunc grauius te excruciat.

Luc. 12. Lucernam in Ecclesia accendis? Verum ingreditur pauper abs te latus, ac per lachrymas aduersum te apud Deum intercedens, lucernam tuam extinguit. Panem pauperi dedisti? At grex bouum & ouium tuarum integram pauperis messem depastus est. Ne id agas, ut pro multis iniuriis pauca beneficia rependas. Ne proximo tuo iniuriam inferas, ne pupillum pugnis contundas, ne viduam opprimas, ne vicino inuideas.

Qui diuitiis præstantiores sibi ob oculos proponit, præsentium facultatum sensu nunquam affici poterit. Verbi gratia: Qui centum aureos habet, si alterum viderit, qui ducentos habeat, nihil se habere confabit: utpote quem maiorum opum cupiditas stimulet. Quod si hos quoque acceperit, ne sic quidem cupiditati suæ finem constituet: ut qui plura alia expectat. Ita fit, ut eorum, quæ nodum adeptus est, cupiditas perpetuò ipsi negotium facessens, voluptatem eam, quam partæ iam opes afferre poterant, apparere non sinat.

Lubrica ac periculosa diuitibus vita est, ac difficilis mutatio. Nec verò hoc mihi dixeris, Seruorum gregibus stipatur, ac multa terræ ingera possidet, qui diues est. Primum enim grauis illi censura erit, quippe qui opum omnium rationem referendam habeat. Neque enim eas, ut tantum fruere, accepit: sed ut aliis quoque utilitati esset. Deinde ex hac diuitiarum copia nihil amplius ad eum redit, quam curæ & sollicitudines, & quotidianæ iracundiæ atque indignationes, ac perpetuæ perturbationes & tumultus, in quibus **K** versatur. Ipse enim sexcentos ventres implere necesse habet: pauper autem unum dimtaxat. Quinctiam uterque unicum tantum ventrem, atque unicum corpus curat: at hic sine metu ac sollicitudine, ille autem cum tremore, & insidiarum metu, atque ita denique, ut sexcentorum hominum opera indigeat, qui rerum procuracionem vnâ cum ipso suscipiant. Quæ cum ita sint, non id perspice, an ingentes opes habeat, sed illud demum, an ex hac ingenti copia quicquam amplius ad eum redeat.

Qui molliter & delicate vixit, ac rebus huiusce vitæ totum se affixit, cum ab iis abstrahitur ac disjungitur, grauius discruciat, magisque ingemiscit ac lamentatur. At pauper non item: Verum, ut qui superiori tempore multum diuque philosophatus sit, non pari cum animi mœrore mortem suscipiet. Ac proinde ipsa, tum præsens, tum in expectatione posita, maiorem illi, quam huic terrorem incutit.

Cyrilli. Sane is, qui ladtur, præ mœstitia quidem incenditur: cum autem acceptam iniuriam **M** viderit

A *Ulcisci ac regerere nequeat, interdum ob eam causam diuina iustitia aculeum in subsidium vocat.*

Nemo est facinorosorum, qui non id quod iustum est, malum esse arbitretur. Maximi.

Vende quæ habes. Quid est, quamobrem non prompto animo quidam hoc suscipiant, vt Clementis facultates suas abijciant, affectumque erga eas atque immodicam cupiditatem, vigilias in ijs augendis, morbum, curas, spinas vitæ, quæ vitæ semen prefocant?

Magnum ad virtutem impedimentum affert præposterus erga res huius mundi affectus, Nili. ac sæpe tum corpori, tum animæ perniciem inuehit. Quid enim Naboth Israelitam in exitum coniecit? Nonne inuidiosa vinea mortem ei accersuit, vt quæ vicinum Achab ad 3. Reg. 21. ipsius eadem excitarit? Quid autem duas tribus & dimidiam vnus impulit, vt extra Num. 32.

B *promissionis terræ subsisterent? An non pecorum ac iumentorum multitudo? Quid etiam Lothum ab Abrahamo disunxit? An non armentorum ingens numerus, perpetua inter pastores iurgia mouens, quoad eos prorsus à se inuicem auulsit?* Genes. 13.

Nulla est tam nefaria via, quæ non quæstus causa ineat.

Fortasse non animum adieisti ad eam sententiam, quam quidam aptè ad hunc modum Iosephi extulit, Ne festines diues esse, ne statim in paupertatem incidas.

Homimbus illis, qui auaritiã ac parsimoniã ad extremum vsque colunt, multas diuina prouidentia detrimentorum occasiones asserre consuevit.

Diuitiarum pulchritudo non in crumenis, sed in pauperum egestate subleuanda posita est. Philo.

C *Nihil omninò tibi studio est, non præclara vita, non recta doctrina, non oppressorum cura, non quicquam aliud præter hoc vnũ, quòd pecunias amas, in votis habes, ac colligis.* Nili.

De operibus & actionibus: & quòd qualia quispiam facit, talia etiam sustineat: & quòd operibus nostris merces quoque apud Deum respondeat.

CAP. XVIII.

VI irrogauerit maculam cuilibet ciuium suorum, sicut fecit, sic fiet ei: fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente restituet. Qualem inflixerit maculam, talem sustinere cogetur. Leuit. 24.

Fugit Adoni-bezec: quem persecuti cõprehenderunt cæsis summitatibus manuum ac pedum eius. Dixitque Adoni-bezec: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Iudic. 1.

Qui seminant mala, dolores sibiipsis metent. Reddatur ei quæ fecit: inania inanibus euentura sunt. Iob. 4.

Retributio laborum eius dabitur ei. Comedent fructus viæ suæ, suisque consiliis saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos. Qui facit bona, quærit gratiam: quærentem autem mala, comprehendent eum. Pro. 12. 1.

E *Qui feminat mala, metet ea: & vanitatem operum suorum consummabit.*

Date ei de fructibus manuum suarum.

Sicut fecisti, sic fiet tibi: retributionem tuam conuertet in caput tuum. Abdi. 1.

Fœtus operum suorum comedent. Væ iniquo: secundum opera manuum ipsius dabitur ei. Esa. 3.

Ego Dominus probans corda, & scrutans renes: vt dem vniciquæ secundum vias suas, & secundum fructus adinventionum suarum. Hier. 17.

Sicut fecit, facite illi. Secundum vias eorum faciam ipsis, & secundum iudicia eorum iudicabo eos: & cognoscent quia ego Dominus. Ezech. 24.

Per quæ quis peccat, per hæc & punitur. Qui sanctitatem seruauerint, iustificabuntur. Sap. 11.